

luonnos 17.12.2024

MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖ

Neuvotteleva virkamies

Suvi Ruuska

Muistio

17.12.2024

Liite 1

VALTIONEUVOSTON ASETUS EUROOPAN UNIONIN RAHOITTAMIEN ELÄINTUKIEN TOIMEENPANOSTA

1. Asian tausta ja asetuksenantovaltuudet

Rahoituskaudella 2023–2027 Euroopan unionin kokonaan rahoittama tuotantosidonnainen tulotuki ja osittain rahoittamat maaseudun kehittämistoimenpiteet perustuvat jäsenvaltioiden yhteisen maatalouspolitiikan nojalla laadittavien, Euroopan maatalouden tukirahastosta (maataloustukirahasto) ja Euroopan maaseudun kehittämisen maatalousrahastosta (maaseuturahasto) rahoitettavien strategiasuunnitelmien (YMP:n strategiasuunnitelmat) tukea koskevista säännöistä sekä asetusten (EU) N:o 1305/2013 ja (EU) N:o 1307/2013 kumoamisesta annettuun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseen (EU) 2021/2115, jäljempänä *suunnitelma-asetus*. Tuotantosidonnaisen tulotuen järjestelmät ja maaseudun kehittämistoimenpiteet jäsenvaltioissa perustuvat jäsenvaltion suunnitelma-asetuksen perusteella laatimaan ja Euroopan komission hyväksymään strategiasuunnitelmaan. Suomi on laatinut suunnitelma-asetuksen perusteella Suomen yhteisen maatalouspolitiikan strategiasuunnitelman vuosille 2023–2027 (*CAP-suunnitelma*). Tuotantosidonnainen tulotuki, eläinten hyvinvointikorvaus ja ympäristökorvaukseen kuuluva alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskeva ympäristösopimus ovat osa Suomen CAP-suunnitelmaa. Suomen CAP-suunnitelma sisältää myös yhdenmätyn hallinto- ja valvontajärjestelmän valvontajärjestelmiä ja seuraamuksia koskevat tiedot edellä mainittujen tukien osalta.

Euroopan unionin suorista viljelijätuista annetussa laissa (1332/2022), jäljempänä *suorien tukien laki*, säädetään tuotantosidonnaisesta tulotuesta. Tuotantosidonnaisia tulotukia eläinten osalta ovat emo- ja lypsylehmäpalkkio, sonnipalkkio, ulkosaariston nautapalkkio, teurashiehoppalkkio, uuhipalkkio, kuttupalkkio sekä teuraskaritsa- ja teuraskilipalkkio. Eräistä maaseudun kehittämisen korvauksista annetussa laissa (1333/2022) säädetään osittain EU-rahoitteisista korvauksista, joita eläinten osalta ovat eläinten hyvinvointikorvaus sekä ympäristökorvauksen alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskeva ympäristösopimus.

Yhteisen maatalouspolitiikan rahoituksesta, hallinnoinnista ja seurannasta sekä asetuksen (EU) N:o 1306/2013 kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116, jäljempänä *horisontaaliasetus*, IV osaston I luvussa säädetään yleisistä säännöistä koskien muun muassa unionin taloudellisten etujen suojaamista ja säännöistä suoritettavien tarkastusten osalta. Horisontaaliasetuksen IV osaston II luvussa säädetään yhdenmätystä hallinto- ja valvontajärjestelmästä. Yhdenmättyä järjestelmää sovelletaan suunnitelma-asetuksen III osaston II luvussa (suorien tukien muodossa olevat interventiotyypit) ja IV luvussa (maaseudun kehittämisen interventiotyypit) lueteltuihin pinta-alaperusteisiin ja eläinperusteisiin interventioihin. Horisontaaliasetuksen nojalla on annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2021/2116 soveltamissäännöistä yhteisen maatalouspolitiikan yhdenmätyn hallinto- ja valvontajärjestelmän osalta annettu komission täytäntöönpanoasetus (EU) 2022/1173, jäljempänä *hakemusjärjestelmäasetus*, jossa säädetään tarkemmin muun muassa eläintukihakemuksesta. Edellä

mainittujen lisäksi sovelletaan myös Euroopan yhteisöjen taloudellisten etujen suojaamisesta annettua neuvoston asetusta (EY, Euratom) No 2988/95.

EU:n kokonaan tai osittain rahoittamien eläintukien hallinnollinen ja paikan päällä tehtävä valvonta tehdään osana yhdenmukaista hallinto- ja valvontajärjestelmää. Horisontaaliasetus edellyttää, että jäsenvaltio perustaa tehokkaan hallinto- ja valvontajärjestelmän varmistaakseen unionin interventioita säätelevän unionin lainsäädännön noudattamisen. Jäsenvaltioiden olisi toteutettava tarvittavat toimet varmistaakseen hallinnointi- ja valvontajärjestelmiensä moitteettoman toiminnan ja komissiolle ilmoitettujen menojen laillisuuden ja sääntöjenmukaisuuden.

Tiettyjen Euroopan unionin ja kansallisten maatalouden tukien toimeenpanosta annettua lakia (1334/2022), jäljempänä *toimeenpanolaki*, sovelletaan Euroopan unionin varoista kokonaan tai osittain rahoitettujen tukien toimeenpanoon. Laissa säädetään muun muassa hallinnollisesta tarkastuksesta, valvonnasta sekä vähennyksistä ja seuraamuksista. Toimeenpanolain 14 §:n 4 momentin, 20 §:n 8 momentin, 22 §:n 3 momentin, 23 §:n 4 momentin, 30 §:n 3 momentin ja 34 §:n 4 momentin nojalla voidaan säätää tarkemmin hakemuksen muuttamisen rajoittamisesta, hallinnollisesta tarkastuksesta, paikan päällä tehtävästä valvonnasta, valvonnan laajentamisesta, valvonnan tuloksesta sekä vähennyksistä ja seuraamuksista tukeen. Mainittujen säännösten nojalla on annettu valtioneuvoston asetus Euroopan unionin rahoittamien eläintukien toimeenpanosta (79/2023).

2. Asetuksen valmistelu

Asetusehdotus on valmisteltu virkatyönä maa- ja metsätalousministeriössä yhteistyössä Ruokaviraston kanssa.

Asetusehdotuksesta on pyydetty lausunto ympäristöministeriöltä, Ahvenanmaan maakunnan hallitukselta, Ruokavirastolta, Luonnonvarakeskukselta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksilta, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry:ltä, Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbund SLC rf:ltä, ProAgria Keskusten Liitolta, Svenska lantbrukssällskapens förbund rf:ltä, Pihvikarjaliitto ry:ltä, Suomen Sikayrittäjät ry:ltä, Suomen Lammasyhdistys ry:ltä, Suomen Vuohiyhdistys ry:ltä ja Suomen Siipikarjaliitto ry:ltä.

3. Asetuksen pääasiallinen sisältö

Euroopan unionin rahoittamien eläintukien toimeenpanosta annettua valtioneuvoston asetusta ehdotetaan muutettavaksi. Jos alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskevan ympäristösopimuksen vähimmäistason vaatimuksen noudattamisessa todetaan vähäinen laiminlyönti, tuenhakijalle voitaisiin antaa prosenttiseuraamuksen sijaan huomautus. Asetukseen ehdotetaan lisäksi tehtäväksi asetuksen toimeenpanossa tarpeelliseksi havaittuja täsmennyksiä ja säädösviitteiden päivityksiä.

4. Asetuksen pykäläkohtaiset perustelut

9 § 2 mom.

Pykälän 2 momentin 3 ja 4 kohta ehdotetaan kumottavaksi. Käytännössä tilanteet, joissa ympäristösopimukseen sisältyvä alkuperäisrotueläin voidaan hylätä, sisältyvät jo momentin 1 ja 2 kohdassa tarkoitettuihin tilanteisiin.

18 § 4 mom.

Pykälän 4 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että jos ulkoilua tai laidunnusta koskevien toimenpiteiden tukiehtoja ei voida valvontahetkellä tarkastaa, kyseisten toimenpiteiden ehtojen noudattaminen voitaisiin uusintakäynnin sijaan tarkastaa tuenhakijan toimittaman kirjanpidon lisäksi valokuvan avulla, jos tukiehtojen noudattaminen voidaan sen perusteella todentaa luotettavasti. Valokuvan ei tarvitsisi olla paikkaan sidottu, koska paikkaan sidottuun valokuvaan liittyvä tekniikka ei ole vielä käytettävissä eläintukien osalta.

20 §

Pykälään ehdotetaan tehtäväksi säädöstekninen muutos, jolla viittaus kumottuun eläinsuojelulakiin (247/1996) muutetaan viittaukseksi voimassa olevaan lakiin eläinten hyvinvoinnista (693/2023).

26 § 2 mom.

Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että seuraamuksena voisi olla prosenttiseuraamuksen lisäksi huomautuksen antaminen. Jos alkuperäisrotueläinten kasvattamista koskevan ympäristösopimuksen vähimmäistason vaatimuksen noudattamisessa todetaan vähäinen laiminlyönti, tuenhakijalle voitaisiin antaa huomautus. Huomautusta voitaisiin käyttää esimerkiksi, jos tilavalvonnassa tarkastaja perustelluista syistä katsoo vähimmäisvaatimuksen laiminlyönnin olleen erityisen vähäinen.

5. Taloudelliset vaikutukset

Asetusehdotuksella ei arvioida olevan vaikutuksia valtion talousarvioon.

6. Lausuntopalaute

7. Laintarkastus

8. Voimaantulo ja siirtymäsäännökset

Asetuksen olisi tarkoitus tulla voimaan x.x.2025.

Esitys: Esitetään, että valtioneuvosto antaa asetuksen Euroopan unionin rahoittamien eläintukien toimeenpanosta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta.